

Programa

9.00-9.30 **Benvinguda**

9.30-10.30 **Conferència inaugural:**
Henning Fangauf, subdirector del
Kinder- und Jugendtheater Zentrum der
Bundesrepublik Deutschland
(Centre de Teatre Infantil i Juvenil
d'Alemanya)

Pausa

11.00-11.45 **Ponència:** Marc Hervàs
(La Companyia del Príncep Totilau)

11.45-12.30 **Ponència:** Antoni Navarro
(Universitat de València)

12.30-14.00 **Taula rodona:**
Moderador: Joan Casas (professor de
l'Institut del Teatre)
Andreu Sotorra (crític)
Ricard Bonmartí (escriptor)
Jordi Gilabert (president TTP)
Josep Macià (programador infantil)
Carme Pomareda (mestra)

14.00-14.30 **Debat**

16.00-18.00 **Lectura i conversa:**
Lectura d'un fragment de *Reacció*
(*Aussetzer*), de Lutz Hübner
Conversa de Henning Fangauf amb Lutz
Hübner
Lectura d'un fragment d'*A l'arca a les vuit*
(*An der Arche um acht*), d'Ulrich Hub

18.00-18.30 **Inauguració** de l'exposició sobre el Grup
Bambalina a la Biblioteca d'Humanitats

*Els textos Reacció, de Lutz Hübner i A l'arca a les vuit,
d'Ulrich Hub, es publicaran en la col·lecció
Teatre-Entreacte de l'Associació
d'Actors i Directors Professionals de Catalunya.*

Les actes del simposi apareixeran a l'editorial Punctum.

COORDINACIÓ:

ORGANITZACIÓ:

COL-LABORACIÓ:

AMB EL SUPORT DE:

ADRECES, TELÈFONS I WEBS D'INFORMACIÓ

Grup Bambalina
Ateneu: Indústria, 38-40
08290 Cerdanyola del Vallès
bambalina@telefonica.net

**Fundació Xarxa d'Espectacle
Infantil i Juvenil de Catalunya**
(inscripcions) Tel. 937 332 732
Martin Diez, 7, 3r - 08224 Terrassa
laxarxa@fundacioxarxa.cat
www.fundacioxarxa.cat

Universitat Autònoma de Barcelona
Campus de la UAB – Edifici B
Facultat de Filosofia i Lletres
Departament de Filologia Catalana
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Francesc.Foguet@uab.cat
Núria.Santamaria@uab.cat

Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània
<http://seneca.uab.cat/gelcc/>

Departament de Filologia Catalana
<http://seneca.uab.cat/filologiacatalana>

FESTIVAL INTERNACIONAL
DE TEATRE INFANTIL I JUVENIL

**II SIMPOSI SOBRE
EL TEATRE INFANTIL I JUVENIL**
Quan les carabasses es tornen carrosses...
Els lligams entre teatre i educació

Dia: dijous, 16 d'octubre de 2008

Lloc: Sala d'actes del Rectorat (UAB)

COORDINACIÓ

**Universitat
Autònoma
de Barcelona**

Francesc Foguet i Núria Santamaria

Educar sense edulcorar

El lligam entre teatre i educació, com passa amb el concepte llampant de llibertat, no pot donar-se per descomptat. Ni tot el teatre és educatiu, ni potser cal que ho sigui *per* sistema o *sota* sistema. Però tampoc no es pot donar gat per llebre: el teatre que es fa en l'àmbit escolar –o en qualsevol teatre públic, volem dir, pagat amb diners públics– no pot deixar de banda la seva funció inequívocament educativa. Ara bé, quina és la relació que s'estableix *en realitat* entre *teatre* i *educació*? Com es pot fer teatre educatiu, adreçat als infants i als joves, sense que això coarti o engavanyi la llibertat creativa dels artistes, però també sense que converteixi el públic en un mer receptor de doctrines formulàries. En què ha d'educar –si convenim que ha de fer-ho– el teatre?

En aquest aspecte, quines implicacions ètiques, polítiques, socials, estètiques té la relació d'aquest art, social per excel·lència, amb la seva funció educativa? Com poden les arts escèniques fer front a la «cultura de casino» (George Steiner), que crea productes culturals instantanis, fungibles, fets per al consum immediat, o a la «precarització» (Pierre Bordieu) cada vegada més galopant dels individus, extremament vulnerables davant de la pressió de les forces del mercat? De quina manera poden contribuir, les arts escèniques, a la «reconstrucció de l'espai públic» (Zygmunt Bauman), entès com el punt de trobada entre la dimensió individual i col·lectiva, els interessos comuns i els particulars, els drets i els deures socials? Ha de ser necessàriament, el teatre infantil i juvenil, l'agent principal o singular que s'encari a tots aquests reptes d'abast col·lectiu?

El II Simposi sobre el teatre infantil i juvenil, seguint l'estela de la primera edició, vol aprofundir en els terrenys relliscosos d'un concepte com és el d'«educació» que s'empra sovint a tort i a dret, quan s'aplica al teatre destinat a les franges biològiques en estat d'escolarització forçosa. A vegades, l'adjectivació del teatre com a educatiu no fa res més que embolcallar el producte o edulcorar-lo perquè sigui més mengivol, sense que hi hagi una reflexió de fons sobre qüestions tan bàsiques com ara el públic a qui

va destinat, els conceptes educatius que es volen treballar o la capacitat que té la proposta de generar interès i passió en els espectadors potencials. Educar no vol dir adoctrinar, ni moralitzar, ni idiotitzar, sinó tot el contrari.

De fet, tot el teatre reporta aprenentatges de molt diversa mena i, per això mateix, és susceptible de sotmetre's a un cert grau de domesticació segons unes determinades receptes pedagògiques. Al capdavant, l'alliçament i el teatre, l'ús instrumental de l'objecte estètic per a inculcar determinats valors morals ha existit des de gairebé sempre: des de la rudimentària dramatització de les contalles de la tribu fins a les obres hagiogràfiques, el teatre medieval, etcètera. Però, naturalment, hi ha una diferència qualitativa important entre la contribució al reforçament dels valors comunitaris o la provisió de lligams emocionals i culturals en un país o en un territori que pot assumir el teatre, i la seva simple instrumentació com a «cullerada de sucre» –a l'estil de les aules universitàries del Renaixement– per fer que la medicina instructiva sigui més comestible.

A més a més, tal com apuntava el dramaturg Manuel Molins en la ponència que va fer en el I Simposi, no és pas el mateix adreçar-se als infants, als adolescents o als joves. Ni tampoc és irrellevant el fet que aquest sector de població tan fràgil que no acabem de saber com anomenar no canviï a marxes forçades amb els anys –en termes emocionals, però també en la manera de ser i d'estar, o en referents d'amarratge sociocultural– fins al punt que d'una generació a l'altra es produeixen *mutacions* espectaculars. És probable que els canvis afectin també la percepció o la vivència que cada fornada té del fet teatral, ja que, avesats als productes cibernetics com estan, quin espai poden ocupar en el seu imaginari o en els seus interessos els espectacles en viu i en directe? Quedaria, això sí, la possibilitat de *fer teatre* per a estimular la creativitat, la imaginació, el treball solidari, etcètera. Topem aquí, tanmateix, amb una dualitat indefugible: el consum passiu de l'alliçament –nens i adolescents com a espectadors– i el teatre pensat

perquè els infants i joves l'executin, cosa que contribueix a d'altres aspectes formatius. Ben mirat, que uns nois i noies muntin *El malalt imaginari*, *Les sabates noves de l'emperador*, *El somni d'una nit d'estiu*, *El castell dels tres dragons* o *Supertot* no és ja essencialment educatiu? Més encara: la necessitat d'explicitar tothora la «utilitat» social/educativa del teatre no és un símptoma d'esquifidesa cultural?

Altament, l'educació *en* i *amb* el teatre té també una altra deriva que no cal pas menystenir: la funció que el teatre infantil i juvenil exerceix en la formació d'espectadors del futur, uns espectadors *adults*, crítics, que no es deixin entabanar amb les modes teatrals més supèrflues i liquades i, alhora, que reclamin de manera exigent un teatre estèticament revulsiu i ideològicament compromès. Si en l'àmbit de la formació, s'ha arribat a un consens en el fet que l'educació i l'aprenentatge són continus i duren tota la vida, no és lògic que el teatre infantil i juvenil serveixi d'enllaç, de continuïtat natural amb el teatre adult? El fenomen que detectem en el teatre no delata, també, l'encongiment de les perspectives educatives, marcades per una pedagogia que pesa i mesura la rendibilitat de cada concepte i cada aportació?

En una conjuntura en què els desafiaments de l'educació es multipliquen al mateix ritme que ho fa la realitat, el teatre infantil i juvenil no pot deixar de reflexionar sobre el paper que pot tenir a l'hora de cercar alternatives, que no seran simples ni immediates, a fenòmens d'una gran complexitat que no admeten demagògies ni pedaços. Educar no és edulcorar, ni tampoc escatimar el dret a la imaginació i a l'aprenentatge de la llibertat. En tot cas, allò que podem exigir del teatre infantil i juvenil és que no s'adreci a un *client*, sinó a un *espectador* actiu, que sàpiga llegir les metàfores i atorgar valor a les paraules, per tal que les carabasses puguin continuar convertint-se en carrosses i no ens trobéssim, ai las!, que els futurs espectadors no desxifressin l'encantament ni entenguessin per què la Ventafocs és una heroïna que té dret a anar al ball vestida de seda.